

متن پرسش

با عرض سلام خدمت استاد بزرگوار و تشکر از اینکه برای جواب دادن به سؤالات وقت می‌گذارید. ما در حال خواندن کتاب «از برهان تا عرفان» هستیم. چند سؤال از خدمتتان داشتیم: ۱. چرا عین وجود حتماً باید افاضه کند؟ ۲. آیا علت نزول، قبول عالم پایین‌تر است یا شدت وجود در عالم بالاتر؟ ۳. از کجا بفهمیم که وجودی نسبت به وجود دیگر مرتبه وجودی شدیدتری دارد؟ مثلاً از کجا بفهمیم عالم ماده پایین‌ترین مرتبه وجود است؟ ۴. آیا قلب بالاتر از عقل از لحاظ مرتبه وجودی است؟ یعنی عقل نازل شده قلب است؟ ۵. مرتبه وجودی ملائکه کجاست؟ اگر پایین‌تر از ائمه (ع) و بالاتر از ماست، پس واسطه فیض بودن ائمه به ملائکه می‌رسد بعد به ما؟ ۶. با توجه به اینکه عالم ماده پایین‌ترین مرتبه وجود است چرا خورشید نزول دارد؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: «وجود» در مقام خود حالتی مثل نور دارد که هیچ محدودیتی ندارد مگر آن‌که آن قدر نزول کند که در نهایت محدودیت قرار گیرد یعنی همان مرتبه‌ی عالم ماده ۲- همین‌که وجود در صحنه باشد تجلی هست و آن تجلی همان معلول است ۳- هرچه وجود نازل شود محدود می‌شود مثل آن‌که وقتی عالم عقل، که هیچ کثرتی در آن نیست نازل شود، می‌شود عالم مثال که کثرت دارد ولی صورت‌های آن محدودیت ماده را ندارند ۴- در سلوک انسانی قلب بالاتر از عقل است ولی در عالم وجود، قلب معنا ندارد ۵- ائمه «علیهم‌السلام» واسطه‌ی فیض‌اند و از طرفی ملائکه از تجلیات وجودی ائمه هستند و از طرفی قلب انسان‌ها محل تجلیات انوار ائمه می‌باشند. دو نحوه وجودند و هرکدام بر اساس نحوه‌ی وجود خود با ائمه ارتباط دارند ۶- این نزولی که برای نور قائل هستیم آن نوع نزولی نیست که در وجود پیش می‌آید و وجود دارای مراتب می‌شود، بلکه نور با تشعشعات خود مرتبه‌ای نازل‌تر از وجود را به صحنه نمی‌آورد بلکه در تمام مراحل تشعشعات خود همان مرتبه‌ای است که دارد ولی نزدیک‌ترین حالت به عالم مجردات را دارد. موفق باشید